

(130). – С. 8–13. URL: <http://dspace.ubs.edu.ua/jspui/handle/123456789/1760> (accessed 30 January 2020).

4. Inclusive Banking & Financial Ecosystem. URL: <https://inclusivity.network/en/> (accessed 30 January 2020).

5. The Future of Risk Management in the Digital Era. Website. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/the-future-of-risk-management-in-the-digital-era> (accessed 1 January 2020).

6. Naumenkova S. Digital Financial Inclusion: Evidence from Ukraine / S. Naumenkova, S. Mishchenko, D. Doroveiev // *Investment Management and Financial Innovations*, 2019. – Vol. 16. – Iss. 3. – P. 193–205. URL: [https://businessperspectives.org/journals?task=callelement&format=raw&item_id=12480&element=e46cdb75-ca7e-4c69-97ee-741acaab6046&method=download&args\[0\]=0](https://businessperspectives.org/journals?task=callelement&format=raw&item_id=12480&element=e46cdb75-ca7e-4c69-97ee-741acaab6046&method=download&args[0]=0)

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ВАРТІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

В. О. КОСТЮК, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування

Д. О. РАЇНА, студ.

І. М. ЩЕРБИНА, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Обсяг виробництва і реалізації продукції є кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства і вихідним чинником подальшого стратегування діяльності та інклюзивного розвитку підприємництва. На основі цього показника формується виробнича програма підприємства, визначаються його ресурси (матеріальні, трудові, фінансові), розраховується цілий ряд економіко-статистичних показників (собівартість продукції, дохід, прибуток, продуктивність праці, капіталовіддача основних засобів, рівень рентабельності виробництва тощо). У процесі статистичного обліку обсягу продукції використовують натуральний, умовно-натуральний і вартісний методи його вимірювання. Основним методом обліку різних видів продукції є вартісний метод, який дає можливість привести різні види продукції до порівняльного виду і тим самим підсумувати їхню загальну величину.

У практиці обліку та статистики, залежно від завдань аналітичного дослідження, визначають різні вартісні показники продукції, які становлять систему взаємопов'язаних характеристик:

– валовий оборот підприємства – грошове вираження всього обсягу сукупної продукції, виробленої всіма його підрозділами, незалежно від того, чи буде ця продукція реалізована на сторону, чи буде використана в інших його підрозділах;

– внутрішньогосподарський оборот – вартість продукції, яка вироблена окремими підрозділами підприємства і може бути використана для подальшого перероблення на цьому підприємстві;

– валова продукція – вартість вироблених підприємством за звітний період готових продуктів, напівфабрикатів і наданих послуг за мінусом вартості тих полу фабрикатів, які пішли в подальше перероблення (різниця між валовим і внутрішньогосподарським оборотами);

– товарна продукція – вартість продукції та послуг, які підготовлені у звітному періоді для реалізації за межі основної діяльності підприємства;

– відвантажена продукція – вартість продукції, на яку в даному періоді складено відповідні розрахункові документи на відвантаження споживачу;

– реалізована продукція – вартість продукції, яка отримана споживачем і оплачена ним (гроші надійшли на рахунок підприємства-виробника);

– чиста продукція – знов створена вартість вкладеної у виробництво живої праці (заробітна плата, відрахування на соціальні заходи, прибуток підприємства).

У процесі аналітико-синтетичного дослідження цих показників важливого значення набуває питання вивчення їхнього взаємозв'язку і факторного аналізу. З огляду на це, пропонується для вирішення цього питання наступна структурно-логічна модель формування, взаємозв'язку і детермінованого факторного аналізу зазначених вартісних показників продукції (рис. 1).

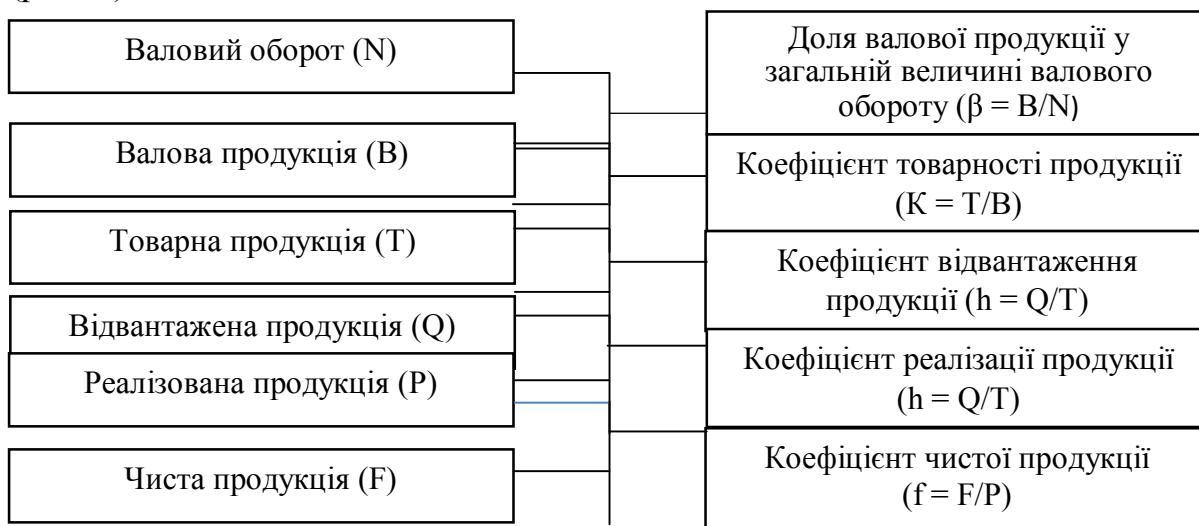

Рис. 1 – Структурно-логічна модель взаємозв'язку і детермінованого факторного аналізу вартісних показників продукції

З наведеної блок-схеми (рис. 1) випливають наступні мультиплікативні моделі вартісних показників продукції, що характеризують їхній взаємозв'язок в алгебраїчному вигляді і, які рекомендуються для здійснення їх факторного аналізу:

$$B = N * \beta \text{ – валова продукція;}$$

$$T = N * \beta * K \text{ – товарна продукція;}$$

$$Q = N * \beta * K * h \text{ – відвантажена продукція;}$$

$$P = N * \beta * K * h * n \text{ – реалізована продукція;}$$

$$F = N * \beta * K * h * n * f \text{ – чиста продукція.}$$

Для обчислення кількісного впливу зазначених чинників на зміну цих показників пропонується використати метод ланцюгових підстановок. З огляду на це, нижче (табл. 1) приводиться методика розрахунку впливу окремих чинників на зміну показника реалізованої продукції (через «Δ» позначено величину абсолютного впливу відповідних чинників на зміну досліджуваного показника, через «I» – індекси цих чинників, «P» – абсолютна величина реалізованої продукції у базовому періоді).

Таблиця 1 – Розрахунок впливу окремих чинників на загальну зміну обсягу реалізованої продукції

Найменування чинників	Розрахункові формули для обчислення впливу окремих чинників
Абсолютний вплив чинника «N»	$\Delta P_N = P_0 (I_N - I)$
Абсолютний вплив чинника «β»	$\Delta P_\beta = P_0 I_N (I_\beta - I)$
Абсолютний вплив чинника «K»	$\Delta P_K = P_0 I_N I_\beta (I_K - I)$
Абсолютний вплив чинника «h»	$\Delta P_h = P_0 I_N I_\beta I_K (I_h - I)$
Абсолютний вплив чинника «n»	$\Delta P_n = P_0 I_N I_\beta I_K I_h (I_n - I)$

Отже, наведена структурно-логічна модель взаємозв'язку і факторного аналізу показників продукції дає можливість розкласти їх на низку первинних складових, представити у математичному виразі, дослідити вплив окремих чинників на їхню зміну, обґрунтувати відповідні управлінські рішення щодо покращення ефективності і результативності виробничого процесу підприємства.

Література:

1. Костюк В. О. Статистика підприємств міського господарства: навч. посібник / В. О. Костюк, С. М. Гайденко. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 128 с.
2. Лугінін О. Є. Статистика національної економіки та світового господарства: навч. посібник / О. Є. Лугінін, С. В. Фомішин. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 502 с.

ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОАСПЕКТНОСТІ ПОНЯТТЯ ІНКЛЮЗІЇ

О. В. КРАСОТА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

На сучасному етапі економічного розвитку, в умовах новітніх глобальних викликів у науковий і соціально-політичний дискурс все більше входить поняття інклюзії. Однак, попри зростаючий науковий інтерес інтелектуальної